

ГОРБАТА К.О, КАМИШОВА Н.В, ст.гр. ЕФ-10
Наук.керів.: Рубан Т.Є., к.е.н., доц.
Донецький національний технічний університет,
м. Донецьк

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПОДАТКІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Проведено аналіз фінансових результатів ТОВ «Синтез», визначено рівень податкового тягаря та його вплив на забезпечення ефективної діяльності даного підприємства.

Аналіз впливу податків на діяльність підприємства доцільно проводити шляхом визначення розміру податкового тягаря.

Податковий тягар, який ще має назви «податковий тиск», «податкове навантаження», «податковий коефіцієнт» – це узагальнюючий показник, що характеризує роль податків в економіці, і визначається як співвідношення загального обсягу податкових доходів держави до сукупного національного продукту.

Значний податковий тягар гальмує економічне зростання, перешкоджає розвитку інвестиційних процесів, послаблює конкурентоспроможність підприємств. Тому актуальним є визначення залежності між податковим навантаженням та фінансовими результатами підприємства.

Рівень податкового тягаря стосовно до окремого платника податків відбиває частку його сукупного доходу, що вилучається до бюджету. Розрахунок цього показника здійснюється шляхом віднесення суми всіх нарахованих податків до обсягу реалізації продукції (робіт, послуг):

$$ПТ_{вр} = \sum \Pi_i / ВР, \quad (1)$$

де $\sum \Pi_i$ – сума всіх нарахованих податків;

$ВР$ – виручка (валовий дохід) від реалізації продукції (робіт, послуг).

В теорії та практиці оподаткування застосовується також показник ефективної податкової ставки, яка являє собою частку податків у сукупному оподаткованому доході платника податків, тобто у сумі доданої вартості, що створена підприємством. Для того, щоб розрахувати ефективну податкову ставку, необхідно спочатку обчислити частку, що вилучається у вигляді податків з кожної окремої частини створеної вартості, а потім їх суму віднести до загальної суми доходу (доданої вартості). Якщо визначати розмір податкового тягаря у такий спосіб, то враховуючи те, що непрямі податки (ПДВ, акцизний збір, мито) перекладаються на носіїв податків – населення, то суми цих податків треба вилучати із загального розміру нарахованих податків:

$$ПТ_{дв} = \sum \Pi_i^{пр} / ДВ, \quad (2)$$

де $\sum \Pi_i^{пр}$ – сума всіх нарахованих прямих податків;

ДВ – додана вартість, яка визначається за формулою:

$$ДВ = ВР - \sum \Pi_i^{нпр} - (МВ + А) \quad (3)$$

де $\sum \Pi_i^{нпр}$ – сума всіх нарахованих непрямих податків;

МВ – матеріальні та прирівняні до них витрати;

А – амортизаційні відрахування.

Існують можливості або неможливості перекладання непрямих та прямих податків, сплачуваних за рахунок різних джерел, на прибуток платника податків. Тому спільним знаменником, до якого можна привести величину податкового тягара по всіх податках, є прибуток. Податковий тягар (ПТ) при цьому буде розраховуватися таким чином:

$$ПТ = \frac{ВР^п - СР^п - ФРч}{ФРч} = \frac{ВР - СР}{ФРч} - 1, \quad (4)$$

де $ВР^п$ – виручка від реалізації, без ПДВ та акцизного збору;

$СР^п$ – витрати на виробництво реалізованої продукції (без урахування суми податків, сплачених за рахунок операційних витрат, з урахуванням адміністративних витрат, витрат на збут та інших витрат);

$ФРч$ – чистий операційний прибуток, який залишився в розпорядженні підприємства після сплати податків.

Допустимим є й інший варіант оцінки податкового тягара:

$$ПТ = \frac{ВР^п - СР^п - ФРч}{ВР^п - СР^п} = 1 - \frac{ФРч}{ВР^п - СР^п} \quad (5)$$

Визначимо рівень податкового тягара на основі наведених показників для ТОВ «Синтез». Вихідні дані наведено у таблиці 1, а результати проведених розрахунків – у таблиці 2.

Таблиця 1 – Вихідні дані для аналізу податкового тягара ТОВ «Синтез»

Показники	2008 рік	2009 рік
1. Сума всіх нарахованих податків, грн.	5099393,25	5483290
2. Сума всіх нарахованих прямих податків, грн.	4649634	4809461
3. Сума всіх нарахованих непрямих податків, грн.	449753	673829
4. Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг), грн.	23218293	26590749
5. Матеріальні та прирівняні до них витрати, грн.	2864358	3858378
6. Амортизаційні відрахування, грн.	1539920	1682301
7. Виручка від реалізації, без ПДВ та акцизного збору, грн.	19109356	21484774
8. Витрати на виробництво реалізованої продукції (без урахування суми податків, сплачених за рахунок операційних витрат з урахуванням адміністративних витрат, витрат на збут та інших витрат), грн.	26447779	30814783
9. Чистий операційний прибуток, який залишився в розпорядженні підприємства після сплати податків, грн.	-7202335	-9061018

Таблиця 2 – Рівень податкового тягаря ТОВ «Синтез»

Показники	2008 рік	2009 рік
Податковий тягар на виручку від реалізації продукції (робіт, послуг) (ПТ _{вр})	0,2196	0,2062
Податковий тягар на додану вартість (ПТ _{дв})	0,2614	0,249
Додана вартість (ДВ), грн.	17784918	19308697
Податковий тягар на прибуток (ПТ)	0,02	0,03

Значення показника ПТ_{вр} в 2008 та 2009 роках говорить про нормальний рівень податкового навантаження на підприємстві. В 2009 році ПТ_{вр} змінився і склав 20,62%, що на 1,34 в.п. менше, ніж у попередньому році.

У 2009 році додана вартість порівняно з 2008 роком збільшилась на 1523779 грн. або на 8,57% та склала 19308697 грн.

Розмір податкового тягаря на додану вартість ПТ_{дв} відповідно до загальноприйнятих світових методик повинен бути близько 35%, що на 8,86 та 10,1 відсоткових пунктів більше за податковий тягар на додану вартість на підприємстві у 2008 і 2009 роках відповідно. В звітному році цей показник зменшився на 1,24 в.п., що було зумовлене зростанням доданої вартості.

З розрахованого за формулою 4 розміру податкового тягаря випливають наступні висновки: виходячи з того факту, що ТОВ «Синтез» має збитки, тому збільшення податкового тягаря в межах одиниці (0,02 та 0,03 в 2008 та 2009 роках відповідно) не може усунути збитки від основної діяльності підприємства. Від'ємний вплив податкового тягаря відображає певний рівень сподівання на зменшення вірогіднісних збитків ($BP^I - CP^I \rightarrow 0$) порівняно з фактичним розміром збитків ($\Phi Pч < 0$) в результаті необмеженого зменшення податкового тягаря ($0 > \Phi Pч > BP^I - CP^I$). Однак причиною збитків у даному випадку є не податковий тягар, а інші внутрішні чинники підприємства.

При розрахунку податкового тягара за формулою 5, отримані результати менші одиниці, що можна охарактеризувати позитивно, але в даному випадку має місце від'ємний фінансовий результат ($\Phi Pч < 0$) пов'язаний не з податковим тягарем, а іншими факторами, що впливають на діяльність підприємства. Тому зменшення податкового тягаря за незмінності підприємством існуючої внутрішньої політики не призведе до позитивного фінансового результату ($BP^I - CP^I < 0, \Phi Pч < BP^I - CP^I$).

Узагальнюючи проведений аналіз, можна зробити висновок, що ТОВ «Синтез» є підприємством з нормальним рівнем податкового навантаження. Від'ємний фінансовий результат підприємства, пов'язаний не з податковим тягарем, а з іншими факторами, що впливають на його діяльність. Тому зменшення податкового тягаря за незмінності

підприємством існуючої внутрішньої політики не призведе до позитивного фінансового результату.